

Станіслав ТЕН,
аспірант 2 курсу спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Ігор ВІНЧЕНКО,**
д-р екон. н., проф., завідувач кафедри економіки,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

ESG-АУДИТ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ АГРОБІЗНЕСУ

Пріоритетним напрямком стратегій розвитку агробізнесу України в умовах турбулентності та політичних потрясінь, здатним посилити його конкурентні переваги на світових ринках є забезпечення сталого розвитку – розвитку, що базується на відповідальному ставленні до довкілля (E-environment), високій соціальній відповідальності (S-social) та високій якості корпоративного управління (G-governance), тобто на принципах ESG. Здавалося б що під час війни, численних криз та викликів досить скептично звучить питання сталого розвитку. Втім, відповідальні інвестори надають сталому розвитку особливої уваги. А відтак, компанії, які за фінансовими показниками цілком відповідають вимогам інвесторів, помітно програють конкурентам, які впроваджують програми сталого розвитку. Тож, українські аграрії мають можливість продемонструвати свою прихильність до стійкості та створення довгострокових цінностей; позиціювати себе як відповідальних розпорядників капіталу з якісним корпоративним іміджем і діловою репутацією, готових до залучення стійких інвестицій та мінімізації їх ризиків [2].

Відповідальні інвестори готові до інвестування капіталу у розвиток агробізнесу України, проте за умови повної впевненості у прихильності аграріїв до ініціатив сталого розвитку та відповідального ведення бізнесу. Адже те, як наразі компанії дотримуються принципів ESG, визначає їх стійкість та прогнозованість на перспективу. Саме тому інвестори досить ретельно вивчають стратегії, програми та корпоративну звітність компаній, здійснюють моніторинг та

скринінг ESG-ризиків. Але, на жаль, переважна більшість українських аграріїв до тепер втілюють соціальні й екологічні заходи без програмних документів. До того ж, надаючи при цьому лише фрагментарні відомості про їх результати, що створює у інвесторів підозру у грінвошингу (зеленому відмиванні), а відтак, потребує здійснення ESG-аудиту корпоративної звітності агробізнесу.

Із започаткуванням глобальної ESG-інтеграції у світі спостерігається значне зростання кількості компаній, які залучають ESG-інвестиції для фінансування бізнесу. Тож, з кожним роком з'являється все більше досліджень, в яких науковці намагаються висвітлити унікальність ESG-інвестування, пропонують методику скринінгу ESG-ризиків, наголошують на значимості корпоративної (інтегрованої) звітності та її прозорості, акцентують увагу на потребі зменшення інформаційної асиметрії, агентських та фінансових витрат, підкреслюють необхідність стандартизації методології формування корпоративної (інтегрованої) звітності, рекомендують метрики оцінювання діяльності компаній за ESG-критеріями [1, 5, 6]. Втім, питанням ESG-аудиту корпоративної звітності агробізнесу присвячено лише поодинокі дослідження, оскільки довести «правдивість та справедливість» чи встановити факт грінвошингу за відсутності чіткої методики її здійснення досить складно.

Однією з фундаментальних проблем залучення в український агробізнес ESG-інвестицій є відсутність впевненості інвесторів у сталості діяльності аграріїв та підозра у грінвошингу (намаганні компаній презентувати себе більш сталими, ніж вони є насправді), уникнення/вирішення якої у світовій практиці здійснюється завдяки ESG-аудиту корпоративної звітності компаній. В Україні застосування ESG-аудиту до тепер є мало поширеним:

по-перше, через тривале застосування в корпоративному управлінні ідеалізованої концепції теорії агентських відносин, звітність тривалий час слугувала лише підґрунтям підтримки та розвитку діадичних відносин між інвесторами й менеджерами, а її змістове наповнення перебувало в безпосередній залежності від

того, наскільки воно відповідало інформаційним запитам інвесторів як цільової аудиторії користувачів. Як наслідок, актуальною для користувачів стала вважатися переважно фінансова інформація, спрямована на підтримку рішень інвесторів, тоді як визначення впливу діяльності компанії на навколишнє середовище, добробут співробітників та території сприймалося лише як другорядне «зовнішнє» доповнення. Таким чином, інтереси та ризики решти стейкхолдерів були відсунуті за межі тандему «менеджери-інвестори» з паралельним присвоєнням їм статусу екстерналій (зовнішніх ефектів). А фінансова звітність, завдяки стандартизації її складання фактично монополізувала інформаційне наповнення системи публічної звітності компаній. Втім, поява інвесторів з активною громадянською позицією та відповідальним ставленням до споживання викрила низьку соціальну корисність такого звітування й стала новим джерелом вимог до агробізнесу [3, с. 69];

по-друге, через значну різноманітність стандартів формування корпоративної звітності (GRI «Глобальна ініціатива зі звітності», AA1000 «Верифікація звітів про сталість», SA 8000 «Соціальна відповідальність», ISO 26000 «Настанови щодо соціальної відповідальності» та ін.), непослідовність та різноманіття метрик і схем визначення ESG-індикаторів, недооцінювання значимості корпоративної (інтегрованої) звітності у залученні ESG-інвестицій, слабке уявлення та розуміння впливу ESG-інвестування на капіталізацію, доходи та фінансові результати діяльності агробізнесу. Проведений контент-аналіз сайтів найбільших компаній агросектору України, переконливо засвідчує, що при формуванні корпоративної звітності ними перевага надається стандартами GRI, SASB, CDP та/або вимогам Глобального договору ООН;

по-третє, через значну різноманітність алгоритмів і методик ESG-аудиту. Зокрема, Чарнсом, Купером і Роудсом для оцінювання відповідності діяльності бізнесу ESG-принципам запропоновано застосування непараметричного методу аналізу охоплення даних (DEA), за якого при оцінюванні вхідними виступають такі екологічні та соціальні показники, як викиди вуглекислого газу, використання

води, плінність кадрів та ін., а вихідними – фінансові та нефінансові показники, такі як дохід, прибуток і соціальний вплив [4, с. 28].

Список використаних джерел

1. Vinichenko, I., Tkachenko, S., Sereda, O., Prus, Y., Pochernina, N. Imperatives of Efficient Use of Land and Resource Potential of the Agricultural Enterprises of Ukraine. *Scientific Horizons*. 2021, 24(4), pp. 72-89. DOI: 10.48077/scihor.24(4).2021.72-89
2. Колесник М. Сталість у пріоритеті. *Агромакет*. 2021. URL: <https://agrotimes.ua/article/stalist-u-prioryteti-investycziyi-esg/>
3. Vinichenko, I. I., Honcharenko, O. V., Khalatur, S. M., Prus, Y. O., Korchahina, V. H. Innovation-investment platform of complex ensuring the economic security of enterprises of agrarian industry. *Rivista di Studi sulla Sostenibilita*. 2020, 2020(2), pp. 63-79. DOI: 10.3280/RISS2020-002-S1006
4. Мисака Г., Дерун І. Концептуальні детермінанти розвитку корпоративної звітності в інформаційних економіках та суспільствах. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том 4(45). С. 68-82.
5. Saaty T. What is the Analytic Hierarchy Process? *Mathematical Models for Decision Support*. Springer, 1988. Vol. 48: DOI: 10.1007/978-3-642-83555-1_5
6. Tkachenko A., Levchenko N., Pozhuieva T., Sevastyanov R., Levchenko S. Modified assessment methodology ESG competitiveness of enterprises to a new generation of investors. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2023. Том 1254. DOI 10.1088/1755-1315/1254/1/012126